

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЛЬОНАРСТВА

Кравчук Н. І., к.е.н., доцент

Постановка проблеми. Проблема відродження та зростання конкурентоспроможності українського льонарства значною мірою залежить від дієвого

організаційно-економічного механізму обмінних процесів на ринку льонопродукції. Здійснити кардинальне вдосконалення розподільних відносин можливо завдяки розвитку досконалої агропромислової інтеграції у льонарстві, в якій діяв би всебічно обґрунтований економічний механізм розподілу між учасниками кінцевих результатів, отриманих від реалізації виробів з льону. Актуальність зазначених проблем, їх недостатній аналіз у вітчизняній економічній науці зумовили вибір, теоретичну та практичну значимість даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми забезпечення конкурентоспроможності продукції сільського господарства знайшли відображення в роботах В.Г. Андрійчука, С. М. Кваши, М. Й. Маліка, П. Т. Саблука, О. О. Школьного, О. М. Шпичака та ін. Організаційно-економічні питання функціонування й підвищення ефективності льонопромислового підкомплексу та його складових розглядаються в наукових працях П. А. Голобородька, І. П. Карпця, О. Ю. Локтя, В. А. Москаленка та ін. Однак, питання конкурентоспроможності продукції льонарства та шляхів підвищення її рівня залишається недостатньо вивченим та потребує окремого наукового дослідження.

Мета, об'єкт та методика дослідження. Метою дослідження є ідентифікація напрямів підвищення рівня конкурентоспроможної продукції та визначення ролі агропромислової інтеграції у цьому процесі. Об'єктом дослідження є процес підвищення конкурентоспроможності продукції льонарства. Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних і практичних аспектів підвищення рівня конкурентоспроможності продукції в умовах дестабілізації вітчизняного льоновиробництва та посилення міжнародної конкуренції.

Теоретичною і методологічною базою дослідження є діалектичний метод пізнання і системний підхід до вивчення економічних явищ і процесів. Дослідження проводилося з використанням таких методів: абстрактно-логічний, економічний аналіз і синтез, монографічний, розрахунково-конструктивний, економіко-статистичний та інші.

Результати дослідження. Підвищення рівня конкурентоспроможності продукції льонарства вимагає удосконалення економічних взаємовідносин в галузі шляхом створення горизонтально та вертикально інтегрованих структур. Горизонтальна інтеграція у льонарстві сприятиме внутрішньогалузевому кооперуванню льоносіючих підприємств. На її основі створюватимуться стартові передумови для придбання та використання дрібними і середніми льоносіючими господарствами сучасних засобів виробництва і технологій з одночасним поглибленням спеціалізації. Зокрема, перспективним є створення обслуговуючих і виробничих кооперативів. Для багатофункціональних підприємств, що мають площу посіву льону-довгунця до 50 га, доцільним вважається створення обслуговуючих кооперативів, що покладають на себе виконання функцій посередницьких організацій [5]. В умовах обмеженості спеціалізованої та іншої техніки організаційними формами цього виду інтеграції може стати створення спеціальних машинних станцій, парків, машинних товариств на акціонерній чи кооперативній основі.

Важливим питанням агропромислової інтеграції в льонопромислому підкомплексі є налагодження організаційно-економічних взаємозв'язків виробників льоносировини з льонозаводами і текстильними підприємствами, спрямованих на зближення та поєднання їх інтересів з метою досягнення максимальної ефективності функціонування як окремих галузей, так і підкомплексу в цілому. Агропромислові структури є більш ефективними і пристосованими до ринкових відносин. Тому створення замкнутого виробничого ланцюга від вирощування льону, переробки його на всіх стадіях до виробництва готових виробів за умови довгострокових, економічно вигідних відносин між сферами виробництва підвищить конкурентоспроможність льонопродукції на всіх технологічних етапах та ефективність функціонування льонопромислового підкомплексу в цілому.

Заслугує на увагу також досвід взаємовідносин між заводами і льоносіючими господарствами країн Західної Європи. Особливістю виробництва льонопродукції у

Франції і Бельгії є те, що технологія вирощування і збирання льону пов'язана із способами його обробки за допомогою тісних організаційно-економічних зв'язків між виробниками і споживачами льоносировини. Льонозаводи зацікавлені та сприяють виробництву високоякісної сировини з найменшими витратами на її вирощування і переробку. На державному рівні в цих країнах була створена Асоціація виробників льоноволокна. Однією з форм інтеграції є оренда переробними підприємствами паїв землі. Розміри оренди можуть сягати до 1000 га землі [4]. Відповідно всі роботи, включно до отримання волокна, здійснює промисловець.

В Україні розвиток процесів вертикальної інтеграції в льонопромисловому секторі стримують наступні фактори: загальний стан економіки країни, низька технічна оснащеність сільськогосподарського виробництва, відсутність у сільськогосподарських і переробних підприємств можливостей залучення зовнішніх фінансових ресурсів, стимулюючої податкової, фінансово-кредитної, митно-тарифної політики, недосконала законодавча і нормативна база, теоретичне та практичне опрацювання механізму взаємовідносин господарюючих суб'єктів різних форм власності в межах об'єднань. У результаті інтеграційні відносини в льонопромисловому підкомплексі недостатньо розвинуті.

Висновки. Підвищення конкурентоспроможності льонопродукції на всіх етапах її просування: від виробника сировини до споживача готової продукції потребує пошуку ефективних форм взаємодії й організаційно-економічних зв'язків між підприємствами суміжних галузей. Пріоритетним напрямом розвитку інтеграційних процесів у льонопромисловому підкомплексі на ближчу перспективу є створення вертикально інтегрованих структур, які працюватимуть на основі поглиблення контрактних взаємовідносин сільгоспвиробників із льонозаводами при одночасному удосконаленні економічних відносин між ними шляхом використання принципу одержання рівновеликих прибутків на рівновеликий авансований у виробництво волокна капітал. Слід також створювати горизонтально інтегровані структури. Перспективним є створення багатофункціональних обслуговуючих льонарських кооперативи, членами яких будуть дрібні та середні льоносіючі підприємства.

Використані джерела інформації

1. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз: монографія / В. Г. Андрійчук – К.: КНЕУ, 2005. – 292 с.
2. Галузева програма розвитку льонарства України на 2006-2010 рр. [електронний ресурс] – <http://www.minagro.gov.ua/page/?n=7203>.
3. Енциклопедія бізнесмена, економіста і менеджера / За ред. Р. Дяківа. – К.: Міжнар. економічна фундація, 2002. – 703 с.
4. Карпець І. П. Льонарство України та Франції / І. П. Капець, С. О. Вареник, В. В. Габенець // Вісн. аграр. науки. – 2004. – № 3. – С. 83–84.
5. Ткачук В. І. Формування конкурентоспроможності продукції льонарства: моног./ В. І. Ткачук, Н. І. Кравчук. – К.: Фенікс, 2008. – 193 с.